

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

ניתן ביום 09 דצמבר 2025

המערערת

הגר זנו

-

המשיב

המוסד לביטוח לאומי

בשם המערערת - עו"ד רואי ליברמן

פסק דין

ממלא מקום הנשיא אילן איטח

לפני ערעור על החלטת בית הדין האזורי חיפה (השופטת מירי שי; ב"ל 20031-05-23) מיום 9.11.2025, שלא לפסול את עצמה מלדון בתביעת המערערת נגד המשיב (להלן – **ההחלטה**).

רקע

- ביום 8.5.2023 הגישה המערערת, נגדת בשירות קבע בצה"ל, לבית הדין האזורי כנגד המוסד לביטוח לאומי (להלן – **המוסד**) תביעה להכרה במחלת הסכרת, שבה לקתה לפי הנטען בשל לחץ מתמשך (להלן – **התובענה**).
- ביום 5.11.2023 התקיים דיון מוקדם לפני בית הדין האזורי (השופטת מירי שי), ולאחריו הורה בית הדין האזורי על העברת ההליך להוכחות. המערערת הגישה תצהיר מטעמה וכן את תצהירו של מפקדה בצה"ל (להלן – **העד**). דיון ההוכחות נקבע תחילה ליום 31.3.2024, אך נדחה פעם אחת בשל טעמים הקשורים ביומן בית הדין ופעמיים לאור בקשותיה של המערערת בשל שירותה הצבאי. לאור זאת, נקבע דיון ההוכחות ליום 30.3.2025 בשעה 10:30.
- ביום 30.3.2025 התקיים דיון לפני בית הדין האזורי. בשל אי התייצבותו של העד (בשל פעילות צבאית) והצורך לשמוע את פרשת התביעה בישיבה אחת, ומשהמערערת עמדה על ניהול ההליך חרף המלצת בית הדין לאור המצב המשפטי,

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

החליט בית הדין על דחיית הדיון, תוך חיוב המערערת לשלם הוצאות משפט לאוצר המדינה.

4. בהמשך לכך, הגישה המערערת בקשת רשות ערעור וזו נמחקה ביום 4.5.2025 לאור הוראת סעיף 1(7) לצו בית הדין לעבודה (סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור), התשע"ח-2017, תוך שצוין כך: **"בהתחשב בנסיבות המיוחדות המפורטות בבקשה שעניין מצב הלחימה, ובהתחשב גם בעמדת המוסד שלא עמד על פסיקת הוצאות לטובתו, מוצע למבקשת [המערערת – א.א.] לפנות לבית הדין האזורי ולשטוח בפניו את כלל העובדות הרלוונטיות באופן מסודר יחד עם בקשה לעיון חוזר בהחלטתו לעניין פסיקת ההוצאות לטובת המדינה"** (השופטת סיגל דוידוב – מוטולה; בר"ע 30119-04-25).

5. ברם, רק ביום 8.10.2025 פנתה המערערת לבית הדין האזורי בבקשה לביטול חיובה בהוצאות לאוצר המדינה בהחלטה מיום 30.3.2025. בבקשתה ציינה המערערת כי היא פנתה בתלונה לנציב תלונות הציבור על שופטים (להלן - הנציב) וכי ביום 25.9.2025, ניתנה החלטת הנציב, אשר צורפה לבקשה כנספח. משכך, התבקש בית הדין האזורי **"לאור החלטת הנציבות"** לשקול שנית את החלטתו מיום 30.3.2025. בית הדין ביקש את תגובת המוסד והאחרון השאיר האמור לשיקול דעת בית הדין האזורי.

6. ביום 27.10.2025 ניתנה החלטת בית הדין האזורי כדלהלן: **"לאחר ששקלתי את הבקשה והתשובה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. לא מצאתי מקום לשנות מהחלטתי מיום 30.3.25, שבה פורטו הנימוקים לפסיקת ההוצאות לאוצר המדינה. אף מצאתי פגם בהתנהלות התובעת [המערערת – א.א.] אשר צירפה את החלטת הנציב לבקשה הואיל והחלטות הנציב ומידע הנוגע לתלונות המתבררות בידי הנציב הם חסויים"**.

7. ביום 5.11.2025 הגישה המערערת בקשה לפסלות שופט, זאת על יסוד הטעמים הבאים:

א. בדיון אשר התקיים לפני בית הדין האזורי ביום 30.3.2025 **"נזף"** המותב במערערת ובבא כוחה משום שלא קמו לכבוד המותב. האמור לא בא לידי ביטוי בהקלטת הדיון ובתמלול הדיון **"וכנראה שלא בכדי"**. עוד צוין כי **"גם האיומים החוזרים והנשנים כנגד התובעת אודות פסיקת הוצאות, באופן שבו הובעו בדיון, חורגים מגדר המקובל והסביר"**. במהלך הדיון, בית הדין **"כבר גילה דעתו כי אינו רואה כיצד ניתן פסק דין לטובת התובעת"**. בית הדין האזורי נהג **"בחוסר כבוד בסיסי"** במערערת, במיוחד בשעת מלחמה. מהות ההליך נוגעת לעצם

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

שירותה של המערערת בצה"ל ומשכך קיים ספק סביר אם המותב "אשר כבר גילה יחסו ללובשי המדים יוכל לשקול בצורה מאוזנת הראיות שלפניו ולפסוק פסיקה הוגנת וכדין".

ב. בית הדין האזורי "ממשיך ונוזף בתובעת גם לאחר הפניה לבית הדין הארצי ולנציבות התלונות של השופטת – מעיד כאלף עדים על הלך רוחו השלילי של [המותב]".

ג. העובדה כי בית הדין ביקש את תגובתו של המוסד באשר לבקשת המערערת לביטול ההחלטה מיום 30.3.2025 "ועצם ההתעקשות על אי ביטול ההחלטה" מעידים על היחס השלילי למערערת.

ד. המערערת טוענת כי בתגובת המותב "לפניית נציבות התלונות קיימים אי דיוקים והטייה בולטת עליה העיר גם הנציב". בתוך כך, המערערת סומכת ידיה על ציטוטים מסוימים מתוך החלטת הנציב אשר לא צורפה לבקשה לפסלות השופטת.

8. המוסד התנגד לבקשת המערערת, תוך שצוין כי "מקריאת החלטת הנציבות ניתן ללמוד שלא מתקיימות נסיבות המצביעות על חשש ממשי ממשוא פנים ואין כל מניעה על המשך שמיעת ההליך על ידי כב' בית דין זה וזאת למרות מסקנות הנציבות [...] אין בעובדות המצוינות בבקשת התובעת בכדי לקבוע כי מתקיים חשש כאמור וכדי להצדיק פסילת שופט כאשר כלל טענות התובעת אינן נכונות ומבוססות על דעתה בלבד וללא כל חיזוק ראיתי".

ההחלטה בבקשת הפסלות

9. ביום 9.11.2025 דחתה השופטת מירי שי את בקשת המערערת לפסילתה מלדון בתובענה. בית הדין האזורי ציין כי אכן נוהל שיח במסגרתו סקר בית הדין האזורי "את ההלכה הנוהגת בנוגע להכרה במתח מתמשך כפגיעה בעבודה". במסגרת השיח שוקפה דעתו הלכאורית של בית הדין, והומלץ על מחיקת ההליך. "בכך אין להביע דעה לכאן או לכאן ואין כדי להצביע על כך שדעתי נעולה. ליושב בדין זכות שתהיה לו דעה לכאורה על הסיכונים והסיכויים בכל תובענה שמונחת לפניו, ואפשר שדעה לכאורית זו תשתנה לאורך ההליך המשפטי. הואיל וטרם החלה שמיעת הראיות, הרי שגרסת המבקשת תיבחן לגופה בלב פתוח ונפש חפצה בשלב הראיות". עוד נקבע כי בקשת הפסלות הוגשה בשיהוי ניכר, בחלוף למעלה משבעה חודשים לאחר הדיון מושא בקשת הפסילה. באשר לנימוקים אשר יסודם בהחלטת הנציב, הבהיר בית הדין כי החלטות הנציב הן חסויות ומשכך אין בכוונתו להתייחס

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

אליהם. יחד עם זאת, אין בעצם הגשת תלונה בכדי להצדיק פסלותו של שופט. עוד נקבע כי אין מקום לדון בטענות המערערת כי היא ובא כוחה נזפו במועד הדיון, שכן התבטאות זו לא באה לידי ביטוי בפרוטוקול או בקובץ השמע.

הערעור

10. בערעור, חזרה המערערת על נימוקי בקשתה לפסלות שופט כמפורט מעלה. יוטעם כי המערערת לא צירפה לערעורה את החלטת הנציב, תוך שציינה כי **"החלטת נציב קבילות הציבור תוגש לכב' בית דין – במידה ויידרש"** והסתמכה על ציטוטים חלקיים מההחלטה לשם ביסוס טענותיה.

הכרעה

11. לאחר שנתתי דעתי לטענות המערערת ולכלל החומר שהובא בפני, הגעתי למסקנה כי דין הערעור להידחות.

12. תקנה 112ב' לתקנות בית הדין לעבודה (סדרי דין), התשנ"ב-1991, קובעת כי **"בתחילת הדיון בתובענה או בערעור, ולפני כל טענה אחרת, רשאי בעל דין לטעון טענות פסלות; לא היה באפשרותו לטעון אותה טענה בשלב האמור, רשאי הוא לטענה לאחר מכן, ובלבד שיעשה זאת מיד לאחר שנודעה לו עילת הפסלות"** (ההדגשה הוספה – א.א.).

13. בהקשר זה נקבע כי די בקיומו של שיהוי כדי לדחות בקשה לפסלות שופט¹. לעניין זה יפים הדברים שנקבעו בעניין מאירי²: **"כלל נקוט הוא כי מבחינת מועד העלאתה של טענת פסלות, על הטענה להיות צמודה לעילה בעטייה היא מועלית, ואין לצבור טענות מסוג זה כדי להעלות אותן במרוכז במועד שהוא נוח מבחינה כלשהי. עוד נפסק כי 'מקום בו בעל דין אינו מעלה טענת פסלות מיד לאחר שנודעה לו, בייחוד במצב דברים בו לפתחו של השופט מצויה בקשה תלויה ועומדת, יש לראותו כמי שויתר על זכותו לטעון לפסלות השופט. ישנו חשש, כי בעל דין ימתין עם בקשת פסילה וישהה את הגשתה עד לבירור עמדתו של השופט בהליך או בפסק הדין הסופי, ובכך ייפתח פתח למניפולציות שונות"**.

14. בענייננו, הבקשה הוגשה ביום 5.11.2025 הגם שעיקר טענותיה של המערערת יסודן בדיון אשר התקיים ביום 30.3.2025. בתוך כך, המערערת מציינת כי בית הדין האזורי "נזף" בה ובבא כוחה ונהג ב"חוסר כבוד בסיסי" במערערת במהלך הדיון. עוד טוענת המערערת כי בית הדין האזורי גילה דעתו באשר לסיכויי ההליך. חזקה

¹ עפ"ס 5857-03-25 פלונית נ' פלוני (17.3.2025).

² עפ"ס (ארצי) 16943-11-11 חברה ישראלית למובילים בע"מ - מאירי (26.1.2012), והאסמכתאות שם.

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

- כי לו הדברים נחוו בזמן אמת כעולים כדי חשש ממשי למשוא פנים, הבקשה לפסלות הייתה מוגשת באופן מיידי ובהיעדר שיהוי.
15. דיי בשיהוי בהגשת הבקשה בכדי לדחות את הערעור, ודאי כך כאשר ההתנהלות בדיון לא מנעה מהמערערת מלפנות לבית הדין בבקשה בקשר להוצאות שנפסקו. יחד עם זאת, משעה שבית הדין האזורי דן בטענות המערערת לגופן, ולשם הזהירות, אדון אף אני בטענות המערערת לגופן.
16. סעיף 77א(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן – **חוק בתי המשפט**), החל בבתי הדין לעבודה מכוח סעיף 39א לחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1969, קובע כי **"שופט לא ישב בדין אם מצא, מיזמתו או לבקשת בעל דין, כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט"**.
17. בפתח הדברים אחזור על מושכלות ראשונים ואדגיש כי הנטל להוכחת קיומו של משוא פנים הוא נטל כבד, המחייב הבאת ראיות משמעותיות ואובייקטיביות **"ואין דיי בתחושתם של בעלי הדין ובאי כוחם או בהשקפתם הסובייקטיבית"**³.
18. לאחר שבחנתי את טענותיה של המערערת, מצאתי כי לא קיימות נסיבות אשר יש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול ההליך.
19. ראשית, המערערת טוענת כי בית הדין האזורי נזף בה ובבא כוחה וכי האמור לא בא לידי ביטוי בקובץ השמע או בתמליל הדיון (יוטעם כי המערערת לא ביקשה לתקן את הפרוטוקול כך שישקף את הנאמר לגישתה). מטבע הדברים, הנטל להוכיח כי אמירה מסוימת לא נכללה בפרוטוקול (ובענייננו, אף בקובץ השמע) הוא נטל כבד במיוחד. במקרה דנא, המערערת לא הביאה כל ראיה לשם תמיכה בטענותיה. ודי באמור בכדי לדחות טענותיה במישור זה. ברם, גם אם אניח כי הדברים אכן נאמרו, אין באמור בכדי ללמד על קיומו של משוא פנים. זאת משום שהאפשרות לבקר או להעיר לבעל דין היא **"חלק מן היכולת לנהל את הדיון ולנווטו [...]" לא כל אימת ששופט מעיר לבעל דין, צריך השופט לפסול את עצמו**⁴.
20. שנית, דין טענותיה של המערערת כי בית הדין האזורי **"ביקש את תגובתו של המוסד"**; **"התעקש על אי ביטול ההחלטה"** וכן **"ממשיך ונוזף בתובעת"** – דחייה. זאת הואיל ומדובר בהחלטות דיוניות אשר יש להשיג עליהן באמצעות דרכי ההשגה הקבועות בדין ולא באמצעות הגשת בקשת פסלות שופט. העובדה כי בית הדין סבור כי יש להותיר את ההוצאות על כן (וזאת מבלי שאדרש לביקורת ערכאת הערעור

³ עפ"ס (ארצי) 72128-07-18 פלוני – המוסד לביטוח לאומי (26.11.2018).

⁴ ע"א 5087/07 ענבר פולק נ' מני בן אור (7.2.2008).

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

על ההחלטות בקשר לכך, אם וכאשר הדבר ידרש), אינה מלמדת לכשעצמה על כך שביתר היבטי התובענה דעתו נעולה.

21. שלישית, הלכה מושרשת היטב היא כי שופט מוסמך לשקף לצדדים את הסיכונים והסיכויים הגלומים בניהול תביעה כחלק מסמכותו לנהל את ההליך, מתוך רצון לחסוך במשאביהם של בעלי דין ובזמנו של בית המשפט. וכך נקבע באחת הפרשות: **"רשאי בית המשפט להציע לתובע לשקול חזרה מתביעה ולומר לנתבע כי ראוי שישקול הסכמה לקבלתה של התביעה נגדו. ניהול יעיל של הליכים משפטיים על ידי שופט מביא אותו, ולפעמים מחייב אותו, להביע דעה בזהירות ובמתינות לגבי ההליך התלוי בפניו, לעתים אף בשלב מוקדם של ההליך"**⁵.

22. בענייננו, עיון בתמליל הדיון והאזנה לקובץ השמע מלמד כי בית הדין האזורי שיקף למערערת את הקשיים המשפטיים הגלומים בתביעתה, בשים לב להלכות המשפטיות הנהוגות, לחומר המונח לפניו טרם שמיעת הראיות. אין באמור בכדי ללמד על משוא פנים או נעילת דעתו באשר לתוצאת התובענה.

23. עתה אדון בטענותיה של המערערת באשר להחלטת הנציב. ראשית אציין כי בהתאם לסעיף 24(ב) לחוק תלונות הציבור על שופטים, תשס"ב – 2002 (להלן - חוק הנציבות), **"דין וחשבון, החלטה וכל מסמך שהכין הנציב במסגרת מילוי תפקידו לא ישמשו ראיה בהליך משפטי או מעין שיפוטי"**. לכן, לא היה מקום לצרף את החלטת הנציב לתמיכה בטענות המערערת. משאלה פני הדברים, וודאי כי לא היה מקום לנסות ולאחוז בחבל משני קצותיו ולצטט חלקים מההחלטה בגוף הערעור, באופן אשר מציב בפני בית הדין עובדה מוגמרת ותמונה חלקית.

לאמור אוסיף כי אשר לטענה כאילו בתגובת המותב נפלו אי דיוקים, אעיר שככל שהכוונה לעיתוי שבו הציגה המערערת בפני בית הדין האזורי את העדרו של העד – דעתי שונה. אם לא מסתפקים בתמליל וגם שומעים את הקלטת השמע על פני הדברים ניתן להגיע למסקנה כי ההודעה על כך ניתנה רק לאחר שמערערת נקראה להעיד.

24. לגופם של דברים, הלכה מושרשת היטב כי אין בעצם הגשת תלונה לנציב כדי להוות עילה לפסלות שופט, כי אם לא כן – יהיה בכוחו של בעל דין להחליף מותב כל אימת שהוא חפץ בכך. כבר נקבע בעניין **פלוני**⁶ כי אף אם תלונה נמצאה מוצדקת על ידי הנציב, במסגרת סמכותו בדין, אין באמור בכדי ללמד על קיומו של משוא פנים המצדיק פסילת השופט מלשבת בדין. זאת, בשים לב לתכליות השונות של הליכי

⁵ ע"א 3324/14 פלוני נ' ד"ר טוגנדרייך דניאל (8.6.2014).

⁶ ע"א 7329/06 פלוני נ' פלוני (9.11.2006).

בית הדין הארצי לעבודה

עפ"ס 63252-11-25

הפסלות והליכי התלונות על שופטים מכוח חוק הנציבות. וכך נקבע בעניין פלוני אשר אוזכר לעיל: "דיני הפסלות באים לקדם אינטרס מרכזי אחד והוא האובייקטיביות השיפוטית, בעוד שחוק הנציב בא לקדם אינטרס מרכזי אחר, והוא התנהגות ראויה של שופטים [...] לכן, גם אם הוגשה תלונה על שופט לנציבה, ואפילו נמצאה התלונה מוצדקת, אין בכך כדי לחרוץ את הדין בדבר יכולתו של בית המשפט לדון בעניין שלפניו באובייקטיביות הדרושה [...] ההנחה היא כי מקצועיות השופט והגינותו יאפשרו לו שלא להיות מושפע, באופן היוצר חשש ממשי למשוא פנים, מן העובדה כי המופיעים לפניו הגישו נגדו תלונה למוסד זה או אחר [...] גם אם חש המערער כי בית המשפט עוין כלפיו בעקבות הגשת התלונה וההחלטה בה, הלכה פסוקה היא כי לא רגישותו הסובייקטיבית של המערער היא הקובעת לעניין זה, אלא השאלה היא, האם הוכחה אפשרות ממשית, מבחינה אובייקטיבית, של משוא פנים בניהול המשפט". הדברים יפים ונכונים אף לענייננו.

25. בעניינינו וכפי שכבר ציינתי לעיל, העובדה כי המערערת פנתה לבית הדין בבקשה לביטול ההוצאות לאחר הדיון האמור ולאחר שניתנה החלטת הנציב מלמדת כי ב"זמן אמת" היא לא סברה כי אירועים אלה לכשעצמם מבססים עילה לפסילת המותב. דחיית הבקשה לביטול ההוצאות, גם היא אינה מלמדת כי קמה עילת פסילה.

26. נוכח המפורט מעלה, הערעור נדחה. משהמוסד לא נדרש להגיש תשובתו, אין צו להוצאות.

ניתן היום, י"ט כסלו תשפ"ו (09 דצמבר 2025) בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

אילן איטח, שופט
מ"מ נשיא בית הדין
הארצי לעבודה